

Mapování rozvojových potřeb v sociální oblasti – výsledky za Liberecký kraj

Průzkum probíhal od 10 do 25 října 2016. Online dotazník byl vytvořen Ministerstvem pro místní rozvoj a Agenturou pro sociální začleňování. Distribuován byl ve spolupráci se sekretariáty Regionálních stálých konferencí.

Cílem šetření bylo primárně zmapovat rozvojové potřeby v sociální oblasti, které nejsou prozatím dostatečně finančně pokryty z evropských nebo národních zdrojů. Sekundárně bylo cílem určit, jak jsou vytipované nástroje nebo opatření atraktivní a zda subjekty uvažovali o realizaci vlastního projektu v rámci dané aktivity či nástroje.

Výsledky dotazníku budou využity pro následnou diskusi s relevantními poskytovateli dotací, ať už z národních nebo evropských zdrojů, ohledně možných úprav jejich zaměření, případně zřízení nových dotačních titulů.

Průzkumu se účastnilo 77 subjektů. Z toho:

- 63 obcí
- 9 neziskových organizací
- 1 příspěvková organizace
- 1 fyzická osoba
- 3 neuvedeno

Respondenti jednotlivá navrhovaná opatření hodnotili z pohledu potřebnosti implementace daných opatření na jejich území a v případě již připravovaného projektového záměru uvedli i předpokládanou finanční alokaci.

Popis jednotlivých opatření, ke kterým se respondenti vyjadřovali:

1. **Program na podporu demolic v SVL** - Oproti stávajícímu programu by oprávněnými žadateli mohly být i jiné subjekty než obce (fyzické či právnické osoby), aby bylo následně spolufinancování příznivé pro NNO.
2. **Prevence vzniku sociálně vyloučených lokalit v bývalých vojenských újezdech** - Podpora využití území pro ekonomické aktivity - udržitelné zemědělství, agroturistika, cestovní ruch využívající nevyužité objekty (zázemí pro festivaly apod.). Např. formou aktivní "resocializace" lokalit ve spolupráci s místními obcemi, speciálního dotačního programu apod.
3. **Podpora aktivní spolupráce s majiteli problémových a potenciálně problémových objektů** - Zapojení majitelů objektů do pracovních skupin, výměna informací, spolupráce mezi majiteli a jinými orgány, předávání informací o podporách v oblasti bydlení, podpora čerpání jiných dotačních programů apod. Vytvoření metodik a financování pracovníků zajišťujících tuto agendu.
4. **Komplexní revitalizace sociálně vyloučených lokalit** - Podporováno bude plánování revitalizace s důrazem na participaci obyvatel a na svépomocné aktivity komunit během realizace. Příklady podporovaných aktivit: výstavba laviček, oprava či výstavba herních prvků, opravy a úpravy chodníků, opravy fasád, nákup stavebního materiálu.
5. **Podpora kvalitních veřejných komunitních prostor** - V sociálně znevýhodněných lokalitách nebo jejich blízkosti jako nástroj pro rozvoj sounáležitosti a identity. Veřejný prostor by měl umožnit společné trávení volného času a minimalizoval vzájemné konflikty mezi různými aktivitami - např. sportovní či dětská hřiště, komunitní zahrady, sousedská setkávání, grilování apod.
6. **Multifunkční základní sportoviště** - V sociálně znevýhodněném prostředí nebo jejich blízkosti jako nástroj zdravého a kvalitního trávení volného času.
7. **Podpora dopravy v sociálně znevýhodněných lokalitách** - Vytvořením systému mikrobuse/sběrných taxíků, který by spojil menší obce s páteřními linkami veřejné dopravy s cílem urychlení dojíždění do MŠ, ZŠ, SŠ či zaměstnání. (Viz německé Anruftaxi/Sammeltaxi).
8. **Podpora domovů se zvláštním režimem** - Potřeba na základě zvyšujícího se počtu seniorů ve vyloučených ubytovnách. Domovy pro bezdomovce-seniors, osoby trpící Alzheimerovou chorobou, osoby s psychiatrickými diagnózami v seniorském věku, dementní osoby nevyžadující zdravotní péči apod.
9. **Program komplexně řešící bytové potřeby mladých osob, které pocházejí ze znevýhodněného prostředí** - Cílem programu je nabízet mladým rodinám podporu při emancipaci od rodičů přes kombinace podporovaného zaměstnání a poskytování samostatného bydlení. Obzvláště ve venkovských regionech může přitom hrát velkou roli i pomoc při svépomocné výstavbě (například poskytování pozemku a materiálů, trénink).
10. **Komunitní bydlení pro jednotlivce a rodiny** - Dům s malými byty a se stanoveným minimem společných sdílených prostorů, které umožňují komunitní život a vzájemnou podporu. Může jít např. o početnější rodiny, nebo o rodiny, které chtějí bydlet v širším příbuzenství, o jednotlivce, kteří nejsou v důchodovém věku apod.

Mapování rozvojových potřeb v sociální oblasti – výsledky za Liberecký kraj

11. **Podpora komunitních aktivit/komunitní činnosti** - Podpora aktivit/činností v oblasti občanské angažovanosti, spolkové činnosti, sousedských aktivit, participativních akcí, sociálně pastorační činnosti, činnosti lokálních skupin obyvatel SVL, zástupců aktivních obyvatel SVL aj. Jedná se o aktivity mimo oblast sociální komunitní práce, tak jak ji definuje OP Zaměstnanost.
12. **Komunitní práce na úrovni domů** - Domovník jako nástroj samosprávy obyvatel domů, které jsou v majetku obce, bytových družstev či společenství vlastníků jednotek.
13. **Rozvoj uměleckých aktivit - V sociálně znevýhodněných místech jak nástroj osobnostně sociálního rozvoje a začleňování.** Např. podpora nezávislé kultury mladých umělců, živé umění, umísťování moderního umění do veřejných prostor v SVL aj.
14. **Dostupné rekvalifikační kurzy i pro osoby bez dokončeného základního vzdělání** - V každém kraji bude vytvořena nabídka rekvalifikačních kurzů pro osoby i bez dokončeného základního vzdělání.
15. **Podpora vzdělávání osob do 24 let při návratu do systému vzdělávání** - Podpora bude primárně zaměřena na dokončení úplného základního vzdělání až do dokončení středoškolského studia (mladiství registrovaní na ÚP při návratu do denního studia ztrácejí podporu). Umožnit osobám s nedokončeným základním/středním vzděláním vzdělání dokončit - systém druhé vzdělávací šance.
16. **Zavádění programů výchovy ke zdraví a rozvoji zdravotní gramotnosti** - Pro obyvatele v sociálně znevýhodněném prostředí. Realizovat by jej mohly různé subjekty - zdravotně sociální pomocníci, Státní zdravotnický ústav, NNO, veřejné knihovny atd.
17. **Zdravotně sociální pomocníci/zdravotní terénní pracovníci** - Asistence lidem ze sociálně znevýhodněných prostředí v oblasti: - a) osvěty - b) asistence při kontaktování lékařů a doprovod - c) zdravotně legis. poradenství - Osoby které působí v lokalitách, ze kterých pochází a pracují jako inter-kulturní interpreti mezi zdrav. systémem a personálem a lidmi ze SVL. Nízkoprahová kvalifikace (ZŠ a spec. vzdělávací program).
18. **Zdravotně sociální pracovníci** - Přímo specializovaný pracovník (např. komunitní sestra) vstupující do sociálně znevýhodněného prostředí z místní nemocnice nebo jiné zdrav. instituce.
19. **Nízkoprahové ordinace** - V sociálně znevýhodněných místech jako systémový prvek v krajských a okresních městech a v obcích se SVL.
20. **Podpora mobilních nízkoprahových zařízení pro děti a mládež ve venkovských regionech** - Některé kraje nepodporují v krajských inkluzivních plánech klasická nízkoprahová zařízení pro děti a mládež z důvodu nákladnosti ambulantního typu služby. Tyto služby pak v kraji chybí nebo jsou nabízeny jen v omezené kapacitě.
21. **Podpora detoxikačních a léčebných zařízení pro závislé osoby do 18 let** - Obecně chybí v základní síti služeb mimo Prahu.
22. **Podpora nízkoprahových služeb pro problémové uživatele alkoholu** - Dlouhodobý problém sítě adiktologických služeb - bývalá síť alkoholicko-toxických poraden se rozpadla a většina kontaktních center problémové uživatele alkoholu neakceptuje. Jedná se především o svépomocné skupiny, sociální podporu a prevenci rizikového chování.
23. **Mentoring při probační a mediační službě pro osoby ze SVL ve výkonu alternativních trestů**
24. **Vzdělávací kurz "dluhový poradce"** - Potřeba vychází z nedostatku dluhových poradců a z důvodu velmi rychle se vyvíjející legislativou. Navíc je velká poptávka po praktických kurzech a po kurzech pro začínající dluhové poradce, resp. osoby, které chtějí tuto práci vykonávat. Kurz by byl zaměřen jednak na nové/začínající poradce, tak na další vzdělávání poradců s praxí.
25. **Kontaktní pracovník na obci pro oblast dluhů** - Posila pro dluhové poradenství / metodik, právník. Pracovníci dluhových poraden velmi akcentují nedostatečnou metodickou a právní podporu, která je pro oblast zadluženosti klíčová.
26. **Specifické vzdělávání policistů, zdravotníků a lékařů** - Vzdělávání v oblasti kulturních a etnických specifik komunikace s lidmi žijícími v sociálně vyloučeném prostředí.
27. **Podpora participativních metod zapojování veřejnosti a mládeže do rozhodování na místní úrovni** - Podpora občanského vzdělávání dospělých a strukturovaného dialogu s mládeží s ohledem na specifika zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni, podpora a rozvoj participativních metod práce s cílovou skupinou, viz www.participativnimetody.cz
28. **Podpora přirozených místních leaderů v sociálně vyloučených lokalitách** a cílenou práci s nimi prostřednictvím mentoringu - Prostřednictvím místních subjektů pracujících se sociálně vyloučenými lokalitami hledat přirozené místní lídry a cíleně s nimi pracovat prostřednictvím mentoringu, metodou learning by doing, přenášením know-how apod. Z místních lídrů postupně budovat profesionály, kteří budou schopni na sebe navázat další potenciální lídry v lokalitách, a tímto způsobem působit jako katalyzátor ke zvyšování kompetencí a svépomoci.

Mapování rozvojových potřeb v sociální oblasti – výsledky za Liberecký kraj

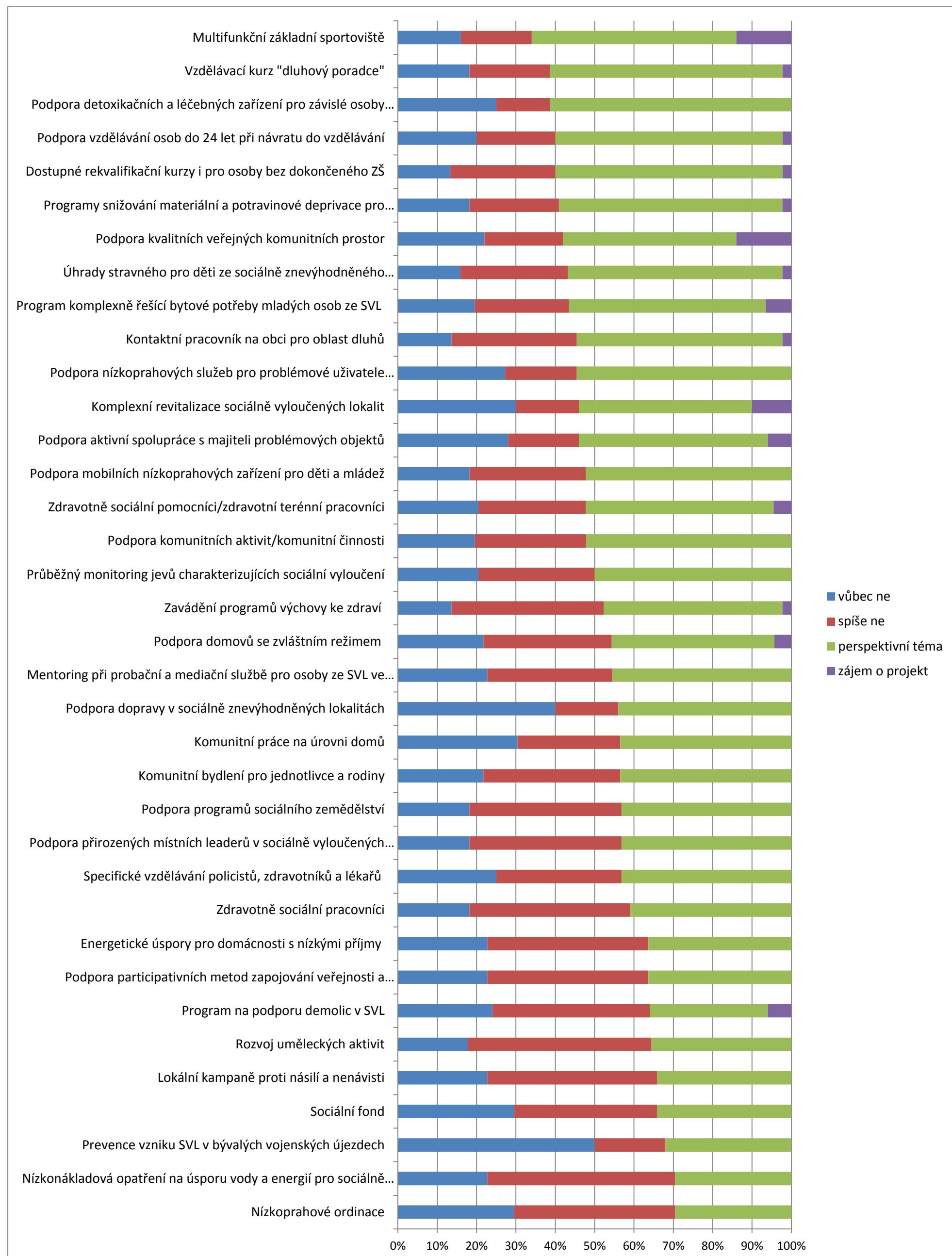
29. **Sociální fond** - Pro rychlou bezúročnou sociální finanční pomoc lidem v nouzi - například nedoplatek za energie, rozbitá pračka atp. Uplatňován by byl princip revolvingu.
30. **Energetické úspory pro domácnosti s nízkými příjmy** - Podpora nízkopříjmových rodin se spolufinancováním žádostí.
31. **Nízkonákladová opatření na úsporu vody a energií pro sociálně znevýhodněné** - Podpora v podobě poskytování drobného materiálního vybavení - úsporné žárovky, perlátory na vodovodní baterie, aluminiové fólie mezi topné těleso a stěnu, těsnění do oken apod.
32. **Programy snižování materiální a potravinové deprivace pro potřeby dětí v sociálně vyloučených lokalitách** - Realizace aktivit programů poskytování pomoci z FEAD - obědy do škol a potravinové a materiální balíčky osobám a rodinám na ulici a v hmotné nouzi.
33. **Úhrady stravného pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí v MŠ** - Úhrada snídaní a obědů pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.
34. **Podpora programů sociálního zemědělství** - Podpora programů v prvovýrobě.
35. **Lokální kampaně proti násilí a nenávisti** - Analogie k celonárodní hatefree kampani. Vzhledem k posledním výzkumům Institutu pro kriminologii a sociální prevenci o radikalizaci mládeže v obcích pod 10 tis. obyvatel by bylo důležité tyto kampaně cíleně zaměřit do těchto často periferních míst.
36. **Průběžný monitoring jevů charakterizujících sociální vyloučení** – Důležité je rovněž průběžné hodnocení efektivity sociálních služeb - Založený na tvrdých datech resortů a institucí.

Opatření seřazená podle předpokládané finanční náročnosti v tis. Kč již zamýšlených projektů:

Podpora domovů se zvláštním režimem	85 400
Podpora komunitních aktivit/komunitní činnosti	30 000
Komunitní bydlení pro jednotlivce a rodiny	20 013
Podpora kvalitních veřejných komunitních prostor	19 003
Multifunkční základní sportoviště	19 000
Podpora aktivní spolupráce s majiteli problémových objektů	12 500
Program komplexně řešící bytové potřeby mladých osob ze SVL	9 000
Zdravotně sociální pomocníci/zdravotní terénní pracovníci	6 001
Komplexní revitalizace sociálně vyloučených lokalit	5 900
Program na podporu demolic v SVL	5 700
Podpora dopravy v sociálně znevýhodněných lokalitách	3 000
Podpora vzdělávání osob do 24 let při návratu do vzdělávání	800
Kontaktní pracovník na obci pro oblast dluhů	650
Dostupné rekvalifikační kurzy i pro osoby bez dokončeného ZŠ	200
Zavádění programů výchovy ke zdraví	100
Vzdělávací kurz "dluhový poradce"	100
Programy snižování materiální a potravinové deprivace pro potřeby dětí v SVL	100
Úhrady stravného pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí v MŠ	30

Mapování rozvojových potřeb v sociální oblasti – výsledky za Liberecký kraj

Následující graf ukazuje rozvojové potřeby v sociální oblasti, které nejsou prozatím dostatečně finančně pokryty z evropských nebo národních zdrojů.

Mapování rozvojových potřeb v sociální oblasti – výsledky za Liberecký kraj

V poslední části dotazníku byli respondenti požádáni, aby napsali další aktivity, které považují za klíčové v oblasti rozvoje územní soudržnosti a které v dotazníku nebyly podchyceny. Odpovědi předkládáme rozčleněné podle krajů, bez toho aniž bychom je členili do kategorií podporovatelných či nepodporovatelných z národních či evropských dotačních titulů.

- Sociální vyloučení zdravotně znevýhodněných osob (komunikační bariéry neslyšících).
- Humanizace současných zařízení sociálních služeb.
- Podpora starých a nemohoucích občanů.
- Využití stávajících, dožívajících objektů ve vlastnictví např. kraje, státu pro sociální účely.
- Protidrogová prevence.
- Výchova k pracovním návykům.
- Podpora dopravy do zaměstnání.
- Řešit exekutory.
- Startovací byty pro mladé rodiny.
- Krizové a tréninkové bydlení.
- Podpora sociálních bytů pro skupinu seniorů, tělesně handicapovaných osob.
- Nábytkové banky.
- Podpora dobrovolnictví.
- Podpora výzkumů a analýz.
- Rekonstrukce stávajících hřišť a sportovišť při ZŠ a MŠ, potažmo ve vyloučených lokalitách.
- Podpora na technické zázemí NNO a pobytových sociálních služeb.
- Podpora terénních zdravotnických pracovníků.
- Podpora pořízení softwarových systémů při. včasné intervence ap.